

Grzegorz Siudut

ROZWÓJ POTENCJAŁU EDUKACYJNEGO SZKOLNICTWA ŚREDNIEGO OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO W LWOWSKIM OKRĘGU SZKOLNYM W LATACH 1921–1939

19 lutego 1921 roku, w myśl rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego [dalej: WRiOP] o realizacji ustawy z 4 czerwca 1920 roku O tymczasowym ustroju władz szkolnych, powołano Kuratorium okręgu szkolnego lwowskiego, obejmujące województwa: krakowskie, lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie. Organizację, rolę oraz zadania Kuratorium, poza ustawą, określały: rozporządzenie ministra WRiOP z 8 lutego 1921 roku, rozporządzenie kuratora okręgu szkolnego lwowskiego z 1 marca 1921 roku i wydany w 1924 roku Statut kuratoriów okręgów szkolnych (wszedł w życie 1 stycznia 1925 roku)¹.

Na czele okręgu stał mianowany przez ministra kurator, działający z mocy urzędu Kuratora. Pierwszym lwowskim kuratorem został 24 stycznia 1921 roku Stanisław Sobiński. Sprawował on ten urząd do 19 października 1926 roku. Kolejnymi kuratorami lwowskiego okręgu byli: Jan Riemer (23 grudnia 1926–30 listopada 1927 roku), Ignacy Pytlakowski (31 grudnia 1927–20 stycznia 1931 roku), Stefan Świdorski (28 lutego 1931–13 lipca 1932 roku), Jerzy Gadomski (11 lipca 1932–7 lipca 1937 roku) oraz Tadeusz Kupczyński (7 lipca 1937–wrzesień 1939 roku)².

Kuratorium, jako władzy II instancji, podlegały początkowo 82 powiatowe rady szkolne (powstałe na podstawie istniejących w dawnej Galicji okręgowych rad szkol-

¹ *Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 8.02.1921 r. wydane w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych w przedmiocie tymczasowego ustroju władz szkolnych na obszarze b. Galicji*, „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego”, Warszawa 1921, R. 4, nr 4 (47), poz. 36; *Rozporządzenie Kuratorium okręgu szkolnego lwowskiego do wszystkich Rad szkolnych powiatowych na terenie Małopolski oraz Rad szkolnych miejskich we Lwowie i w Krakowie w sprawie nowego tymczasowego ustroju podwładnych władz szkolnych z 1.03.1921 r.*, „Dziennik Urzędowy Kuratorium okręgu szkolnego we Lwowie”, Lwów 1921, R. 25, nr 3, s. 99–112; M. Połlak, *Organizacja władz szkolnych II instancji w ciągu dziesięciolecia istnienia Polski odrodzonej*, „Oświata i Wychowanie” 1929, R. 1, z. 3, s. 220–221; M. Dalecki, *akta szkół i administracji szkolnej w zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu*, Przemyśl 1994, s. 13–14.

² T. Serafin, *Władze szkolne w latach 1917/18–1937/38: zbiór ustaw, dekretów, rozporządzeń, okólników i zarządzeń dotyczących ustroju i organizacji władz szkolnych Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 1938, s. 125, 143–147.

nych), miejscowe rady szkolne (w dobie autonomii najniższy organ administracji szkolnej), dwie miejskie rady szkolne we Lwowie i w Krakowie oraz inspektorzy szkolni (nadzorujący miejscowe rady szkolne, szkolnictwo powszechne, przedszkolne i oświatę pozaszkolną). Do zadań kuratorium należała opieka, kontrola, nadzór pedagogiczny i administracyjny nad przedszkolami, szkołami powszechnymi, zawodowymi, średnimi, kształceniem pozaszkolnym i szkolną administracją. Unifikacja tej ostatniej zakończona do końca 1922 roku określiła jej kształt. W lipcu 1933 roku uzupełniono tę strukturę, wprowadzając do niej, obejmujące jeden lub więcej powiatów, obwody szkolne. Były to jednostki administracji podlegające okręgom szkolnym, na których czele stał szkolny inspektor³.

Kuratorium lwowskie, po wydzieleniu z niego 18 września 1921 roku województwa krakowskiego (wraz z województwem kieleckim stało się ono częścią powołanego 14 października 1921 roku i działającego od 1 stycznia 1922 roku okręgu krakowskiego), sprawowało nadzór nad 23 obwodami szkolnymi, obejmującymi 45 powiatów województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego. Zmiany tej struktury miała przynieść uchwalona 23 lutego 1939 roku ustawa o zespoleniu samorządów szkolnego i terytorialnego, co uniemożliwiła wojna. Unifikacja administracji szkolnej wprowadziła w Polsce zintegrowaną strukturę. I choć do 1932 roku trwały modyfikacje liczby i granic okręgów (w 1925 roku powstało kuratorium lubelskie, w 1927 roku okręg białostocki włączono do warszawskiego, by potem podzielić jego obszar między kuratoria brzeskie i wileńskie), to przebiegały one w ramach jednolitego systemu zarządzania oświatą. Utrwalił się podział kraju na dziewięć okręgów. Poza lwowskim działały kuratoria: warszawskie (miasto stołeczne Warszawa, województwa warszawskie i łódzkie); lubelskie (województwo lubelskie); wileńskie (województwa: wileńskie, nowogrodzkie, powiaty województwa białostockiego: augustowski, grodzieński, suwalski, wołkowyski); brzeskie (województwo poleskie, reszta powiatów województwa białostockiego); łuckie – po 1936 roku zwane wołyńskim (województwo wołyńskie); poznańskie (województwa poznańskie i pomorskie); krakowskie (województwa krakowskie i kieleckie); województwo śląskie⁴.

W tabeli 1 ukazałem znaczenie lwowskiego okręgu na tle reszty kraju, na podstawie statystyk z roku szkolnego 1932/1933, w którym to roku wprowadzono „jdrzejewiczowską” reformę szkolną.

³ *Rozporządzenie Prezydenta RP z 4.07.1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych*, „Dziennik Ustaw RP” [dalej Dz.U.] z 1933 r., nr 50, poz. 389 [za:] M. P e c h e r s k i, M. Ś w i a t e k, *Organizacja oświaty w Polsce w latach 1917–1977: podstawowe akty prawne*, Warszawa 1978, s. 33–36 i 233–234.

⁴ *Okólnik L.1055pr*, „Dziennik Urzędowy dla Okręgu Szkolnego Lwowskiego”, Lwów 1921, R. 25, nr 1, s. 29–31; *Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14.07.1933 r. o podziale okręgów szkolnych na obwody szkolne* (Dz.U. z 1933 r., Nr 61, poz. 459); *Rozporządzenie Rady Ministrów z 15.05.1937 r.* (Dz.U. z 1937 r., Nr 39, poz. 302); *Ustawa z 23.02.1939 r. o zespoleniu samorządu szkolnego z samorządem terytorialnym* (Dz.U. z 1939 r., Nr 16, poz. 93); Z. R u t a, *Szkolnictwo powszechne w okręgu szkolnym krakowskim w latach 1918–1939*, Wrocław 1980, s. 50–51.

Tabela 1. Okręgi szkolne w Polsce według liczby ludności, powierzchni obszaru objętego nadzorem danego kuratorium oraz liczby placówek szkolnych danego szczebla oświaty

Okręgi administracji szkolnej	Liczba ludności	Powierzchnia szkolnego okręgu (w km ²)	Liczba placówek				
			przed-szkola	szkoły początkowe	szkoły średnie ogólnokształcące	zakłady kształcenia nauczycieli	szkoły i kursy zawodowe
Warszawski	6 342 639	48 627	403	4 562	216	35	213
Lubelski	2 467 266	31 178	64	2 073	43	10	31
Wileński	2 901 881	64654	78	3 278	60	20	72
Brzeski	2 205 108	56 429	37	2 120	33	5	37
Łucki	2 084 791	35 754	35	1 784	25	4	32
Poznański	3 200 510	42 971	279	3 686	96	25	99
Krakowski	5 233 818	42 974	359	3 945	128	49	135
Lwowski	6 207 662	61 830	215	4 929	129	46	105
Województwo śląskie	1 298 352	4 216	254	678	35	11	23
Polska	31 942 027	388 633	724	27 055	765	205	747

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Powierzchnia i ludność okręgów i obwodów szkolnych*, Statystyka Polski [dalej: SP], Warszawa 1934, ser. C, z. 9, s. 1; *Szkolnictwo w Polsce: przegląd ogólny*; ibidem, tab. 1, s. 15.

Kuratorium lwowskie zajmowało 16 procent powierzchni Polski. Na terenach objętych jego zasięgiem mieszkało 19 procent ludności kraju, działało tu 22 procent szkół kształcących nauczycieli (więcej pracowało tylko w okręgu krakowskim), 18 procent szkół powszechnych (w drugim wedle liczby tych szkół okręgu warszawskim było ich o 467 mniej), 17 procent szkół średnich ogólnokształcących (okręg lwowski miał jedną szkołę więcej niż krakowski, a oba ustępowały okręgowi warszawskiemu, gdzie działało 28 procent gimnazjów w kraju – w tym 107 szkół w samej Warszawie), 14 procent szkół zawodowych (więcej tych szkół istniało tylko w okręgu warszawskim i krakowskim), 12 procent przedszkoli (pod względem ich liczby był to piąty okręg w Polsce).

W tabeli 2 prezentuję strukturę szkolnictwa średniego ogólnokształcącego w Polsce i okręgu lwowskim z zachowaniem podziału na trzy województwa tego kuratorium. Porównań w tej tabeli dokonuję, analizując liczbę placówek państwowych, prywatnych i samorządowych w trzech rocznikach. Badaniom poza rokiem szkolnym 1932/1933, gdy wprowadzono reformę „Jędrzejewicza”, poddałem dane za

rok szkolny 1922/1923 (pierwszy rok, gdy na pracę zakładów nie wpływała wojna, a statystyki szkolne nie objęły tylko ziemi wileńskiej i Śląska) i dane za rok szkolny 1937/1938, w którym zakończono wprowadzanie w życie ustawy z 1932 roku.

Tabela 2. Obszar administracyjnej podległości i typ własności szkół średnich ogólnokształcących w Polsce i okręgu szkolnym lwowskim (wyodrębniono trzy województwa południowo-wschodnie) w rocznikach 1922/1923, 1932/1933, 1937/1938

Obszar administracji szkolnej		Typ własności szkoły	Rok szkolny 1922/1923	Rok szkolny 1932/1933	Rok szkolny 1937/1938
Polska		szkoły państwowe	261	283	307
		szkoły prywatne	436	423	421
		szkoły samorządowe	60	59	41
		razem	757	765	769
Okręg szkolny lwowski	województwo lwowskie	szkoły państwowe	38	37	39
		szkoły prywatne	33	39	42
		szkoły samorządowe	3	3	3
		razem	74	79	84
	województwo stanisławowskie	szkoły państwowe	12	13	13
		szkoły prywatne	11	15	16
		szkoły samorządowe	–	1	1
		razem	23	29	30
	województwo tarnopolskie	szkoły państwowe	11	12	13
		szkoły prywatne	6	9	11
		szkoły samorządowe	–	–	–
		razem	17	21	24
	razem	szkoły państwowe	61	62	65
		szkoły prywatne	50	63	69
		szkoły samorządowe	3	4	4
		razem	114	129	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Miesięcznik Statystyczny” 1922, t. 5, z. 10, s. 542; *Szkoły, klasy, oddziały r.szk. 1922/23. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące*, „Kwartalnik Statystyczny” 1924, t. 1, tab. 1, s. 59; *Właściciele szkół r.szk. 1922/23*, ibidem, tab. 3, s. 60; *Szkoły, oddziały, nauczyciele i uczniowie*, SP, ser. C, z. 9, cz. 3, tab. 14, s. 34–35; *Gimnazja, klasy i uczniowie*, ibidem, z. 101 (wyd. 1938), cz. 4, tab. 19, s. 40.

W latach 1922–1938 przybyło w Polsce 12 szkół średnich ogólnokształcących⁵. W badanym okresie o 46 zwiększyła się liczba placówek państwowych, przy jed-

⁵ W szczytowym momencie rozwoju ilościowego w roku szkolnym 1927/1928 działały 794 gimnazja. W innych latach na terytorium Polski działało: w roku szkolnym 1921/1922 – 726 gimnazjów;

noczesnym spadku liczby zakładów prywatnych i samorządowych. W związku z upaństwowianiem szkół prywatnych i samorządowych oraz tworzeniem (rzadziej) nowych zakładów, udział szkół państwowych w ogólnej liczbie zakładów średnich w Polsce wzrósł z 35% w roku szkolnym 1922/1923 do 40 procent w roku szkolnym 1937/1938.

Okręg lwowski na tle Polski charakteryzuje dwa razy większy przyrost liczby placówek oświatowych. O ile w roku szkolnym 1922/1923 w stosunku do reszty kraju tutejsze gimnazja stanowiły 15 procent, o tyle w roku szkolnym 1937/1938 ich udział wzrósł do 18%. Widać też w porównaniu z resztą kraju dużą dynamikę tworzenia szkół prywatnych (przybyło ich 19), których liczba w Polsce malała przy słabej tendencji tworzenia placówek państwowych (powstały cztery zakłady). Z trzech do czterech wzrosła liczba szkół samorządowych, których generalnie ubywało. Zaowocowało to zmianami w strukturze własności szkół w Małopolsce wschodniej. I o ile w roku szkolnym 1922/1923 gimnazja państwowe stanowiły 53,5 procent szkół średnich w okręgu, o tyle w roku szkolnym 1937/1938 ich udział spadł do 43,8 procent. W 1938 roku w okręgu lwowskim pracowało 21 procent szkół państwowych i 16 procent szkół prywatnych kraju.

Szybszy wzrost liczby szkół prywatnych odzwierciedlił się we wszystkich województwach okręgu lwowskiego. I tak, gdy w województwach lwowskim i stanisławowskim utworzono po jednej placówce, a w tarnopolskim dwa zakłady państwowe, to w województwie lwowskim powstało dziewięć szkół prywatnych, a dziesięć takich zakładów otwarto (po pięć placówek) w województwach tarnopolskim i stanisławowskim. W województwie stanisławowskim powstała też szkoła będąca własnością samorządu⁶.

Mimo pewnych zmian wynikających z rozwoju w sieci szkolnej na terenie kuratorium lwowskiego cały czas dominowało województwo lwowskie. W roku szkolnym 1922/1923 pracowało tu 64,9 procent, a w roku szkolnym 1937/1938 61 procent szkół średnich okręgu. Ten spadek udziału na niekorzyść województwa lwowskiego wynikał z powstania w pozostałych dwóch województwach 14 nowych placówek (po 7 w każdym województwie), podczas gdy w województwie lwowskim otwarto 10 zakładów. Tempo tworzenia nowych szkół wskazuje, że równomiernie przybywało ich w województwach lwowskim (do i po 1932 roku powstało po 5 nowych zakładów) i tarnopolskim (do 1932 roku powstały 4, po 1932 roku 3 placówki). W województwie stanisławowskim wzrost następował zaś skokowo (do 1932 roku powstało 6, a po tym roku tylko 1 szkoła).

w roku szkolnym 1928/1929 – 777 gimnazjów; w roku szkolnym 1929/1930 – 759 gimnazjów; w roku szkolnym 1930/1931 – 743 gimnazja; w roku szkolnym 1931/1932 – 748 gimnazjów; w roku szkolnym 1933/1934 – 783 gimnazja; w roku szkolnym 1934/1935 – 770 gimnazjów; w roku szkolnym 1935/1936 – 755 gimnazjów; w roku szkolnym 1936/1937 – 756 gimnazjów. Zob. *Szkolnictwo w Polsce: przegląd ogólny*, SP, ser. C, z. 82 (wyd. 1938), tab. 1, s. 9.

⁶ Z. Piotrkowski, *Zagadnienie rozmieszczenia szkół ogólnokształcących i zawodowych: referat wygłoszony na posiedzeniu Państwowej Rady Oświecenia Publicznego w dniu 29 listopada 1934 r.*, „Oświata i Wychowanie” 1934, R. 6, z. 8–10, s. 466–477; S. Seweryn, *Problemy sieci gimnazjów i liceów ogólnokształcących*, „Oświata i Wychowanie” 1937, R. 9, z. 1, s. 31–45.

W roku szkolnym 1937/1938 województwo lwowskie, w którym działały 84 szkoły średnie ogólnokształcące (11,2 procent potencjału tych szkół w Polsce), było jednym z trzech najlepiej rozwiniętych obszarów edukacji tego typu w kraju. Można je porównać z największym ośrodkiem warszawskim, gdzie funkcjonowało 100 szkół (13 procent tego typu zakładów w Polsce) czy województwem krakowskim, w którym pracowały 84 takie placówki (11,2 procent). W województwach: poznańskim istniały 62 zakłady (8,1 procent), w kieleckim i pomorskim było po 55 placówek (po 7,2 procent), w łódzkim 54 szkoły (7 procent), w lubelskim 42 zakłady (5,5 procent), w białostockim i warszawskim po 34 placówki (po 4,4 procent), a w małym regionie śląskim działało 30 zakładów (3,9 procent). Województwa stanisławowskie, w którym pracowało 30 szkół (3,9 procent), oraz tarnopolskie z 24 placówkami (3,1 procent) były zaś obszarami słabszej aktywności szkolnictwa średniego ogólnokształcącego. Można je porównać jedynie z województwami: wileńskim, gdzie było 29 szkół (3,8 procent), wołyńskim, gdzie funkcjonowało 27 placówek (3,5 procent), poleskim z 13 zakładami (1,7 procent) i nowogrodzkim mającym o jeden zakład tego typu mniej (1,6 procent).

W okręgu lwowskim w roku szkolnym 1937/1938 pracowały 23 z 57 działających w Polsce szkół z innym niż polski językiem wykładowym. Wśród tych placówek dwie kształciły w języku niemieckim (jedna we Lwowie, jedna w Stanisławowie), a 21 szkół w języku ukraińskim. W skali kuratorium szkoły z niepolskim językiem nauczania stanowiły tylko 17 procent szkół średnich ogólnokształcących okręgu oraz 14 procent zakładów tego typu w województwie lwowskim, 37 procent w stanisławowskim i 17 procent w tarnopolskim. O ile wśród szkół z językiem ukraińskim tylko pięć to szkoły państwowe, o tyle wśród zakładów z polskim językiem wykładowym tych szkół było 58. Kuratorium podlegały też cztery szkoły dwujęzyczne. Dwie z polskim i ukraińskim językiem nauczania (w województwie lwowskim i tarnopolskim) i dwie z językiem polskim i hebrajskim (w województwie lwowskim i stanisławowskim). Szkoły z językami wykładowymi polskim i ukraińskim były placówkami państwowymi, a zakłady niemieckojęzyczne oraz dwie szkoły z językami wykładowymi polskim i hebrajskim to szkoły prywatne. Szkolnictwo średnie mniejszości narodowych było stosunkowo dobrze rozwinięte w województwie stanisławowskim. W dwóch innych województwach okręgu jedynie uzupełniało ofertę kształcenia. I o ile w województwie lwowskim, jak na warunki dwudziestolecia, była to oferta duża, o tyle w tarnopolskim raczej niewielka⁷.

Postępująca stopniowo emancypacja kobiet miała zauważalny wpływ na rozwój odrębnego średniego szkolnictwa kobiecego oraz wymuszała wprowadzanie koedukacji w szkolnictwie średnim ogólnokształcącym. Skalę rozwoju tych procesów na tle szkolnictwa męskiego w Polsce w okręgu lwowskim i jego województwach obrazują dane, które przedstawiam w tabeli 3.

⁷ *Gimnazja, klasy...*, tab. 19, s. 40 i tab. 20, s. 41–42.

Tabela 3. Liczebność szkół średnich ogólnokształcących w lwowskim okręgu szkolnym (wyodrębniono trzy województwa południowo-wschodnie) i w Polsce w roku szkolnym 1937/1938

Typy szkół	Okręg szkolny lwowski				Polska
	województwo lwowskie	województwo stanisławowskie	województwo tarnopolskie	razem	
Męskie	28	8	4	40	234
Żeńskie	28	11	4	43	236
Koedukacyjne	28	11	16	55	299
Razem	84	30	24	138	769

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Gimnazja, klasy...; Stan szkolnictwa w okręgu szkolnym lwowskim w r.szk.1937/38*, „Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego” 1938, R: 42, nr 10–12, s. 18–19.

40-procentowe udziały szkolnictwa średniego koedukacyjnego wśród badanych placówek w okręgu lwowskim, na tle 39-procentowego udziału tego typu szkół w Polsce wskazują na nieznacznie szybsze tempo rozwoju koedukacji w lwowskim kuratorium. Ale porównanie udziału szkół koedukacyjnych w potencjale szkolnym poszczególnych województw tego okręgu pozwala wnioskować o szybszym rozwoju koedukacji w województwie tarnopolskim (zakłady koedukacyjne to 67 procent szkół średnich w tym województwie), przy słabszym rozwoju koedukacji w województwach stanisławowskim (zakłady te to 37 procent placówek tego województwa) i lwowskim (koedukacja objęła 33 procent szkół średnich tego województwa). Lecz o ile w tym ostatnim liczba szkół męskich, żeńskich i koedukacyjnych była równa, o tyle w województwie stanisławowskim szkoły męskie były w mniejszości.

Tabela 4. Typy i charakter własnościowy szkół średnich ogólnokształcących w okręgu szkolnym lwowskim w roku szkolnym 1937/1938

Typy szkół	Charakter własności			Razem
	szkoły państwowe	szkoły prywatne	szkoły samorządowe	
Męskie	36	4	–	40
Żeńskie	6	37	–	43
Koedukacyjne	23	28	4	55
Razem	65	69	4	138

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Gimnazja, klasy...; Stan szkolnictwa w okręgu szkolnym lwowskim w r.szk.1937/38*, „Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego” 1938, R: 42, nr 10–12, s. 18–19.

90 procent szkół męskich w okręgu lwowskim stanowiły szkoły państwowe, 86 procent placówek, w których kształcono dziewczęta, to szkoły prywatne, gdy wśród zakładów koedukacyjnych 50,9 procent (tab. 4) to zakłady prywatne, przy 41,8 procent udziału zakładów prywatnych. Szkołami koedukacyjnymi były też wszystkie cztery placówki samorządowe.

Struktura własności placówek wynikała z tradycji szkolnej regionu, w którym po roku 1918 utrzymał się utrwalony w dawnej Galicji podział szkolnictwa średniego na państwowe szkolnictwo męskie i prywatne szkolnictwo żeńskie. Zmiany następowały powoli. Stymulowały je proces emancypacji kobiet, modernizacja społeczeństwa, przewartościowanie poglądów na wychowanie i kształcenie oraz sytuacja ekonomiczna. Wszędzie, gdzie chęć kształcenia kobiet napotykała utrwaloną tradycję odrębnego kształcenia kobiet i mężczyzn oraz tam, gdzie istniała rozwinięta infrastruktura szkolnictwa kobiecego, a zasobność społeczeństwa była większa, proces wprowadzania koedukacji w szkolnictwie średnim ogólnokształcącym przebiegał wolniej (województwo lwowskie) i dziewczęta uczyły się głównie w szkołach żeńskich. Szybciej koedukację wprowadzano zaś tam, gdzie lokalnych władz i społeczności nie było stać na utrzymanie odrębnych szkół dla dziewcząt i chłopców (województwo tarnopolskie)⁸.

THE DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL POTENTIAL OF SECONDARY EDUCATION IN THE LVIV SCHOOL DISTRICT IN THE YEARS 1921–1939

In the period from 1921 to 1939, the Lviv school district created on 19 February 1921 was one of the three largest areas of education at the level of general secondary education in Poland. It comprised 45 districts covering the provinces of Lviv, Stanisławów and Tarnopol. In the early thirties of the 20th c. the Lviv School District occupied 16% of the territory of the Second Republic of Poland, which was inhabited by as much as 19% of the entire Polish population. In this area there operated 22% of teacher training schools, 18% of elementary schools, 17% of secondary schools, 14% of vocational schools and 12% of kindergartens. Compared to the rest of the Polish territories, the Lviv school district was characterized by an increase in the number of secondary schools and a dynamic growth of private education. In the district, e.g. in the school year 1937/1938, there operated 23 out of the total of 57 schools with other than Polish language of instruction. Despite the changes taking place across the country, the division into chiefly male state schools and private female schools still remained intact there.

⁸ *Głos kobiet w kwestii kobiecej*, Kraków 1903, s. 3 i dalsze; O. Mikron, *Gimnazja żeńskie*, „Muzeum” 1897, s. 667–673; M. Janelli, *Stan szkolnictwa prywatnego w kraju*, „Muzeum” 1913, z. 2, s. 1–22; s. 667–673; J. Niklewicz, *Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące w Warszawie 1905–1915*, Warszawa 1987, s. 10 i dalsze; *Kobieta i edukacja na ziemiach polskich w XIX i XX wieku: zbiór studiów*, red. A. Żarnowska, A. Szwarc, Warszawa 1992, cz. 1–2.